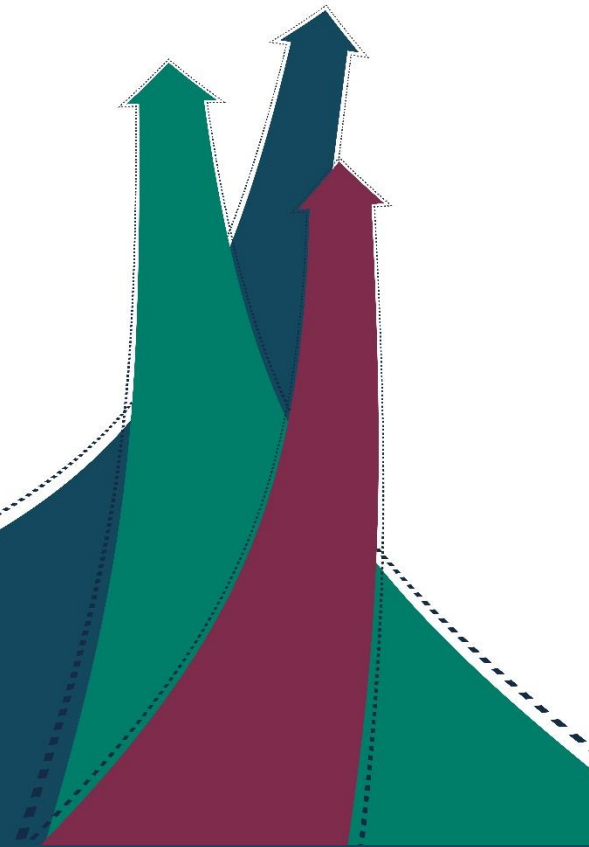

PARTNERUP

Del. 2.2

Funded by
the European Union

Financirano sredstvima Europske unije. Izneseni stavovi i mišljenja su stavovi i mišljenja autora i ne moraju se podudarati sa stavovima i mišljenjima Europske unije ili Europske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Europska unija ni EACEA ne mogu se smatrati odgovornima za njih. [Broj projekta: 101087193]

Informacije o projektu

Kratika	PARTNER-UP
Naslov	Partnerstva i angažman dionika za oblike usavršavanja
Broj	101087193
Potprogram ili KA	ERASMUS-EDU-2022-PI-FORWARD-LOT3
Web stranica	https://partnerup-project.eu

Sažetak

Sljedeća nacionalna izvješća predstavljaju rezultat početne analize prikupljenih podataka koju su proveli projektni partneri u Hrvatskoj, Cipru, Grčkoj, Italiji, Latviji i Rumunjskoj, s ciljem produblivanja trenutnog stanja u provedbi inicijative Oblici usavršavanja (UP) u svakoj zemlji projekta i na razini EU-a.

Analiza je omogućila partnerima da istraže i razmijene znanja o nekoliko aspekata povezanih s UP inicijativom: zakonodavni kontekst i mjere, uspostavljene ključne mjere na lokaciji, ciljane skupine, glavni izazovi u dopiranju do ciljanih skupina, glavni izazovi u procjeni kompetencija, pružanje prilagođenog procesa učenja te vrednovanja i priznavanja stečenih vještina, akteri koji provode oblike usavršavanja (Upskilling Pathways), te uspostavljeni mehanizmi suradnje.

Analiza se temeljila na doprinosima dionika, pregledu aktualne literature i savjetovanju s nacionalnim/EU dokumentima o politikama učenja i obrazovanja odraslih te o oblicima usavršavanja (Upskilling pathways), koje je objavila Europska komisija ili su ih razradile europske mreže/udruge.

Ishodi analize poslužili su kao osnova za daljnji rad projekta.

Razvojni tim

Sylvia Liuti, Chiara Marchetta – FORMA.Azione srl

Mario Vučić, Sandra Petek, Mateja Mandić, Ana Tomljanović – Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih (ASOO)

Antonela Marjanušić, Tajana Marušić – Ustanova za obrazovanje odraslih Dante

Xanthia Aristidou – CARDET

Mariana Matache, Maria Patrascu, Marin Matache - Europsko udruženje za obrazovanje odraslih Rumunjska

Alexios Kokkos, Dimitrios Patronas - Helenska udruga za obrazovanje odraslih

SURADNICI: Asociatia Institutul Bucovina

Rujan 2023.

Sadržaj

1 5

2 7

Analiza zemlje - Rumunjska 9

Literatura 22

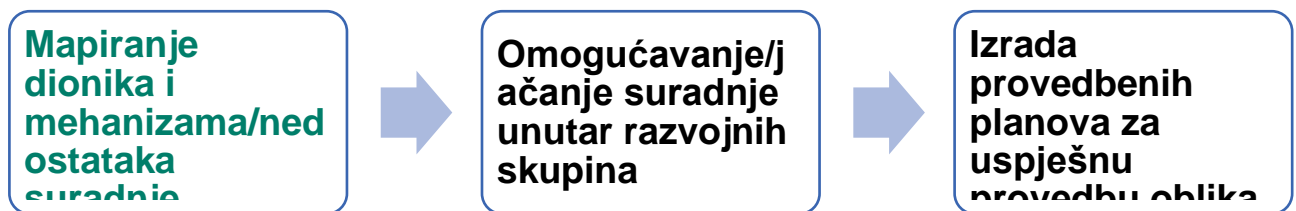
1 Uvod

Sljedeća nacionalna izvješća predstavljaju ishod početne analize koju su proveli projektni partneri u Hrvatskoj, Cipru, Grčkoj, Italiji, Latviji i Rumunjskoj s ciljem produblivanja stvarnog stanja u provedbi inicijative Oblici usavršavanja (Upskilling Pathways - UP) u svakoj zemlji partneru projekta te na razini EU-a.

Preciznije, analiza je bila namijenjena prikupljanju kvantitativnih i kvalitativnih podataka i informacija o:

- postojećim i nedostajućim dionicima,
- postojećim mehanizmima i strukturama suradnje,
- nedostacima u suradnji,
- dobrim praksama u vezi s provedbom oblika usavršavanja (Upskilling Pathways- UP) u zemljama Partner UP-a i na razini EU-a,

kako bi se **pružila osnova za politiku i praktični rad projekta.**

Proces analize omogućio je partnerima da istraže i razmijene znanja o nekoliko aspekata povezanih s inicijativom UP, kroz:

- analiziranje glavnih izazova u provedbi UP-a, s obzirom na definiranje prednosti i nedostataka u suradnji, utvrđivanje postojećih koordinacijskih struktura, nedostajućih dionika i kako je to utjecalo na redoviti proces provedbe;
- mapiranje i analiza popisa mogućih/korisnih dionika za uključivanje, kako bi se jasno stavila do znanja njihova dodana vrijednost i očekivani doprinos;
- definiranje načina na koji mogu dodatno omogućiti provedbu oblika usavršavanja (UP-a).

Kako bi se prikupili visokokvalitetni podaci, analiza se provodi prema dvije različite metodologije, a obje su usmjerene na definiranje nedostataka u suradnji i utvrđivanje mogućnosti za jačanje već uspostavljenih pozitivnih/smislenih odnosa te uključivanje i angažiranje dionika koji nedostaju i/ili novih dionika: **analiza i mapiranje dionika.**

Analiza je uglavnom bila namijenjena produblivanju stvarnog stanja u provedbi UP inicijative u svakoj zemlji projekta i na razini EU-a, istražujući:

- zakonodavni kontekst i mjere;
- ključne mjere na snazi;
- široke ciljne skupine;
- glavni izazovi u dopiranju do ciljnih skupina;
- glavni izazovi u procjeni vještina, pružanju prilagođenog učenja i vrednovanja te priznavanju stečenih vještina;
- akteri koji pružaju oblike usavršavanja;
- uspostavljen mehanizam suradnje.

Analiza se temeljila na pregledu aktualne literature i savjetovanju s nacionalnim/EU dokumentima o politikama učenja i obrazovanja odraslih te o oblicima usavršavanja (Upskilling pathways), koje je objavila Europska komisija ili su ih razradile europske mreže/udruge.

Mapiranje dionika razvijeno je na razini zemlje kroz različite aktivnosti:

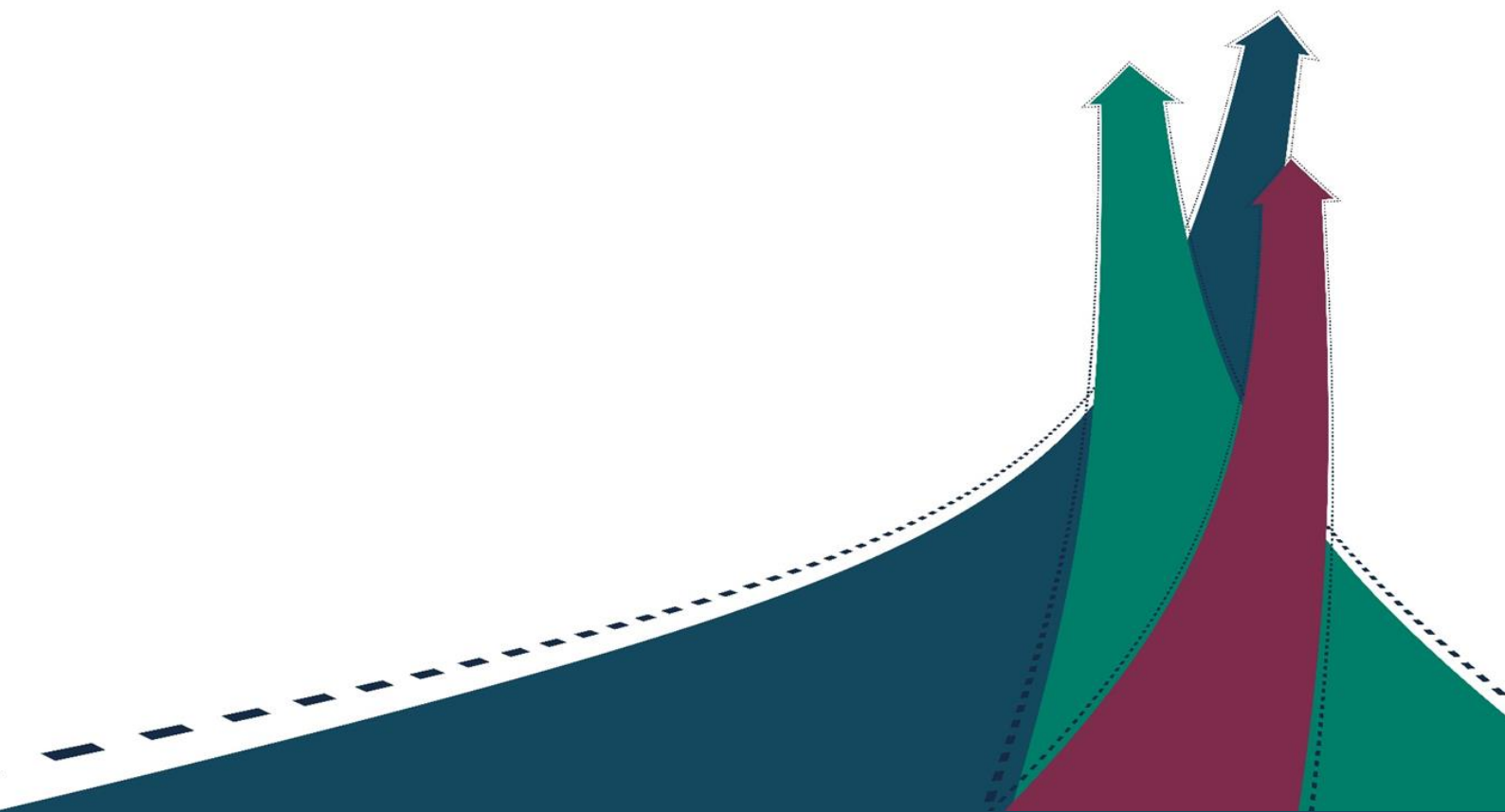
- **interno promišljanje** u partnerskoj organizaciji i/ili u nacionalnom projektnom timu, razvijeno kolektivnom razradom ideja o specifičnim ključnim pitanjima, kako bi se podijelio zajednički pogled na glavne potrebe i ciljeve za razvoj suradnje s/među dionicima;
- **fokus grupe / intervjui** s nacionalnim dionicima prema zajedničkim Smjernicama, s glavnim ciljem da ih se usmjeri u samoprocjeni njihove uloge u oblicima usavršavanja, njihove relevantnosti i njihovog glavnog doprinosa.

Kao rezultat primijenjenih metodologija, partneri/nacionalni tim izradili su **Izvješće analize po zemlji** i **tablicu za mapiranje dionika**, kako slijedi.

2 **Izvješća analize**

Izvješće o analizama koje su provedene na odgovarajućoj nacionalnoj razini

Analiza po zemlji Rumunjska

Analiza zemlje - Rumunjska

Država	RUMUNJSKA
Odgovorna (e) organizacija (e)	ASOCIATIA EURO OBRAZOVANJE ODRASLIH

Oblici usavršavanja u svakoj zemlji: stanje u provedbi, glavne ciljne skupine, izazovi

Zakonodavni kontekst

Što se tiče zakonodavnog okvira, postoji poseban dio unutar Zakona o odgoju i obrazovanju 1/2011¹, posvećen 'trajnom obrazovanju'.

Smatra se da cjeloživotno učenje predstavlja sve obrazovne aktivnosti koje svaka osoba ostvaruje u formalnom, neformalnom i informalnom okruženju u svrhu osposobljavanja i razvoja kompetencija, uključujući osobne, građanske, socijalne ili radne kompetencije. Cjeloživotno učenje stoga uključuje rano obrazovanje i obvezno obrazovanje, srednješkolsko obrazovanje (srednja škola), sveučilište i kontinuirano stručno osposobljavanje odraslih. Rumunjska država osigurava i održava (uključujući financijski) pristup obrazovanju i kontinuiranom stručnom usavršavanju za:

- Mladi i odrasli koji nisu završili obvezno obrazovanje;
- Mladi koji su napustili obrazovni sustav prije stjecanja stručne kvalifikacije;
- Osobe s posebnim obrazovnim potrebama;
- Mladi i odrasli koji se vraćaju u zemlju nakon razdoblja rada u inozemstvu;
- Mladi i odrasli koji žive u ekonomski i socijalno ugroženim zajednicama;
- Zaposlene osobe starije od 40 godina s niskim obrazovanjem s niskim razinama kvalifikacija;
- Učenici s visokim rizikom od neuspjeha u školi;
- Svaki građanin koji želi imati koristi od trajnog obrazovanja.

Obrazovanje za cjeloživotno učenje financira se iz javnih i privatnih sredstava putem javnih ili privatnih partnerstava, uz financiranje i sufinanciranje od strane poslodavaca, nevladinih organizacija i sl.

Prema zakonu, cjeloživotno učenje usmjereno je na organizaciju ovih programa trajnog obrazovanja kroz obrazovne institucije, posebno navodeći da moraju osigurati:

- kompenzacijsko obrazovanje (put „*druge prilike*“ u obrazovanje za odrasle osobe koje nisu stekle osnovnu razinu školske kvalifikacije);
- trajna strukovna izobrazba
- građansko obrazovanje i - osobno obrazovanje osmišljeno kako bi se ljudima omogućilo da igraju aktivnu ulogu u društvu;

Ovi zakoni imaju za cilj stvoriti mogućnosti osposobljavanja za nove skupine u nepovoljnom položaju i potaknuti zapošljavanje. Mnoge skupine mogu se klasificirati kao "*ugrožene*" i stoga ispunjavaju uvjete za ovu javnu potporu, uključujući dugotrajno nezaposlene, žene, invalide, one

¹ https://www.edu.ro/sites/default/files/legea-educatiei_actualizata%20august%202018.pdf

koji se vraćaju na posao nakon majčinskog ili očinskog dopusta ili nakon vojne službe, samohrane roditelje i one u ruralnim područjima s niskim prihodima.

ključne mjere na snazi;

1. Ministarstvo prosvjete pokrenulo je projekt '**Centar za obrazovanje 2000+**² koji je ponudio drugu priliku mladim odraslim osobama u dobi od 14 do 25 godina koje nisu završile obvezno obrazovanje, gdje im je ponuđen program 'oporavka osnovnog obrazovanja' paralelno s vrstom obuke za naukovanje. Ta su naukovanja namjerno kombinirala tradicionalne rumunjske profesije s drugim, „modernijim“ profesijama kako bi motivirala sudjelovanje učenika.
2. Drugi nacionalni program, **Druga šansa** prema Ministarstvu obrazovanja, namijenjen³ je tinejdžerima, mladima i odraslima, koji dolaze iz različitih društvenih sredina i različite dobi, a koji nisu pohađali ili završili osnovno i srednje obrazovanje.

Program ovim kategorijama ljudi nudi mogućnost nastavka i završetka obveznog obrazovanja bez prekida njihovih mogućih profesionalnih ili obiteljskih aktivnosti u koje su uključeni.

Program je strukturiran na dvije razine:

- a. Druga prilika - osnovno obrazovanje i
- b. Druga prilika - niže srednjoškolsko obrazovanje (potonje također ima komponentu stručnog osposobljavanja)

Za program druga šansa - osnovno obrazovanje:

- uopće nisu sudjelovali u formalnom školskom obrazovanju;
- upisani su, ali su odustali od osnovnog obrazovanja - bez obzira na vrijeme i razloge odustajanja;
- nisu završili osnovnoškolsko obrazovanje do navršene 14. godine života.

Za program Druga prilika - niže srednjoškolsko obrazovanje:

- završili su obvezno osnovno obrazovanje (uključujući i sustav druge prilike), ali nisu nastavili školovanje, ili
- završili su dio nastave koji odgovara srednjoškolskom obrazovanju (V., VI. ili VII.), ali su tijekom ovog obrazovnog ciklusa odustali od škole - bez obzira na vrijeme i razloge odustajanja.

Program Druga šansa je fleksibilan program, kako bi motivirao učenike i pomogao im da ga završe, kako bi se školama ponudila veća autonomija u smislu njegove provedbe. Kroz program su u odgojno-obrazovni proces uvedeni inovativni elementi, kao što su: modularni kurikulum i bodovni sustav za osnovno obrazovanje, vrednovanje, potvrđivanje i priznavanje prethodno stečenih vještina od strane studenata te pružanje individualiziranog programa osposobljavanja.

Tečajevi se mogu održavati prema više rasporeda (tijekom tjedna u popodnevnim ili večernjim satima, subotom ili za vrijeme školskih praznika i sl.) ovisno o mogućnostima učenika i

² <https://www.devex.com/organizations/center-education-2000-22809>

³ <https://www.edu.ro/etichete/doua-%C8%99ans%C4%83#>

nastavnog osoblja. Program također ima fleksibilno trajanje. Diplomanti imaju pravo nastaviti studij, sukladno odredbama zakona.

3. **Agencije za zapošljavanje** organiziraju programe pismenosti i računanja za odrasle⁴ koji nisu završili osnovno obrazovanje. Mnoge županijske agencije organiziraju ove tečajeve za korisnike minimalnog zajamčenog dohotka jer su većina ljudi koji nažalost ne znaju pisati, čitati i računati, pa im se nudi prilika da uđu na tržište rada tako što će postati pismeni. Nakon što nauče pisati, čitati i računati, moći će pohađati kvalifikacijski tečaj. Tečajevi se održavaju u dvoranama pojedinih obrazovnih ustanova, uz kvalificirano osoblje Zavoda za zapošljavanje.
4. **Romske zajednice** - U Rumunjskoj postoje područja s visokom romskom populacijom, a postojala je i politika poticanja većeg broja Roma da postanu učitelji, kako bi služili kao pozitivni uzori⁵. Kako bi se to postiglo, postoje programi „*pozitivne diskriminacije*” za privlačenje mladih romskih studenata u osposobljavanje nastavnika, uključujući program učenja na daljinu putem Sveučilišta u Bukureštu i sustav kojim se dodjeljuju posebna mjesta za romske studente na svim sveučilištima. "Centar za obrazovanje 2000+", također podržava romske učenike pod uvjetom da rade u svojim zajednicama još neko vrijeme nakon što diplomiraju.
5. Rumunjska je 2017. organizirala jednu međunarodnu **radionicu za uzajamno učenje** s temom Implementacija puteva usavršavanja. Radionice su imale za cilj okupiti sedam zemalja kako bi istražile mjere politike i praktične poluge koje mogu podržati provedbu Preporuke EU-a o oblicima usavršavanja (UP). Sastoji se od dvije sesije: Prva sesija u studenom 2017. godine koja je bila usmjerena na podršku zemljama da razumiju što je UP i razviju "*popis obveza*" kao prve korake za provedbu UP-a u njihovoj zemlji. Druga radionica u travnju 2018. godine za koju se očekivalo da će preispitati ranu provedbu ovog popisa. Time će se ispitati što dobro funkcionira i neki od izazova s kojima se suočavaju države članice i kako ih se može prevladati te će se ići dalje u provedbi usredotočujući se na korake prema gore, čimbenike i financiranje.

6. Europski programi

Različite institucije i organizacije koriste mogućnosti pristupa financiranju iz ESF-a i programa Erasmus+ kako bi podržale provedbu UP-a za niskokvalificirane odrasle osobe.

Provedeni su mnogi programi i projekti, ali rezultati nisu baš ono što se očekivalo, ponekad se suradnja između poslodavaca, obrazovnih organizacija, vlade, javnih i/ili privatnih pružatelja usluga itd. suočava s nedostatkom opipljivih i neposrednih učinaka.

c. Široke ciljne skupine u Rumunjskoj

⁴ https://mmuncii.ro/j33/images/Documente/MMPS/SNOFM_2021-2027.pdf

⁵ https://www.romaeducationfund.org/wp-content/uploads/2019/05/romania_report.pdf

Identificirane su prioritetne **ciljne skupine** odraslih osoba s niskim kvalifikacijama u Rumunjskoj za provedbu UP-a, uključujući:

- a. Aktivni/zaposleni ljudi
- b. Nezaposlene osobe.
- c. Neaktivne osobe koje su obično nevidljive i teže dostupne (nisu zaposlene, nisu registrirane u PES-u)
- d. Osobe koje nisu završile studij
- e. Izbjeglice i pojedinci migrantskog porijekla
- f. Ljudi u ruralnim područjima, koji imaju slabiji pristup ustanovama za obrazovanje ili osposobljavanje
- g. Manjine kao što su romske zajednice, posebno one u kojima je bilo više generacija nezaposlenih
- h. umirovljenici

Za uključivanje tih ciljnih skupina potrebno je ciljno djelovanje; potrebno je imati partnerstvo, uključujući suradnju s lokalnim vlastima, pružateljima usluga učenja/ osposobljavanja, socijalnim službama, mrežama civilnog društva, službama za zapošljavanje, poslodavcima, socijalnim partnerima, gospodarskim komorama, knjižnicama, kulturnim kućama, crkvenim skupinama, školama. Ponekad su financijski poticaji izvor motivacije da ih se dovede na tečajeve pružatelja obuke ili natrag u školu

d. glavni izazovi u dopiranju do ciljnih skupina;

Rumunjska, kao i sve europske zemlje, prepoznale su da UP može pružiti priliku za stvaranje koherentnijeg sustava podrške za niskokvalificirane odrasle osobe. To bi se moglo postići postojećim mehanizmima potpore EU-a, kao što su Europski program za obrazovanje odraslih ili programi financiranja kao što su ESF ili Erasmus +.

e. glavni izazovi u procjeni vještina, pružanju prilagođenog učenja i vrednovanja te priznavanju stečenih vještina;

Prema našoj analizi odgovora na upitnike i raspravi u fokus grupama, glavni izazovi u osposobljavanju i usavršavanju niskokvalificiranih pojedinaca u Rumunjskoj mogu se promatrati iz različitih perspektiva, kako slijedi:

- Održavanje stabilne političke predanosti provedbi UP-a i rješavanju fragmentiranog upravljanja
- Nedostatak postojećih podataka/dokaza ili istraživanja za identifikaciju ključnih ciljnih skupina i informacije im nisu dostupne.
- Dostupnost/pristup obrazovanju: Zbog geografskih ili financijskih razloga, niskokvalificirani pojedinci u Rumunjskoj suočavaju se s izazovima u pristupu mogućnostima obrazovanja i osposobljavanja.
- Nedostatak fleksibilnosti za programe strukovnog obrazovanja i osposobljavanja u smislu dostupnosti, trajanja i praktičnog učenja.
- Najveći broj niskokvalificiranih ljudi nalazi se u ruralnim područjima, a pružatelji usluga osposobljavanja nalaze se u velikim gradovima, a putni troškovi polaznika obuke u mnogim slučajevima nisu pokriveni.
- Nezadovoljne potrebe tržišta rada zbog neusklađenosti između potreba poduzeća i osposobljavanja niskokvalificiranih pojedinaca i potreba za osposobljavanjem. Čak i ako su određene obuke bile dostupne i provedene, a određene niskokvalificirane osobe

- uključene u ove programe, rezultat nije zadovoljio potrebu tržišta rada, jer pojedinci nisu valorizirali obuku u stvarno zapošljavanje na tržištu rada za zdrava razdoblja.
- Sigurno i održivo financiranje za razvoj ili poboljšanje postojeće odredbe kako bi se uključila tri koraka UP-a
  - Poslodavci nemaju obvezu podupirati osposobljavanje i usavršavanje svog osoblja; posebno u HORECA sektoru i u građevinskom sektoru ne daju prednost osposobljavanju i kvalifikacijama.
  - Motivacija i stabilnost: Niskokvalificirani pojedinci susreću se s poteškoćama u ulaganju kroz obuku, a nedostatak vještina za određene uloge može se identificirati nakon učinkovite provedbe određenog programa obuke.
  - Stigma i diskriminacija: Primijećen je čak i značajan napredak, u određenim situacijama niskokvalificirani pojedinci mogu se suočiti s diskriminacijom na radnom mjestu.
  - Nedostatak digitalnih vještina: Mnogi niskokvalificirani pojedinci u Rumunjskoj možda nemaju pristup tehnologiji ili se ne osjećaju ugodno s njom, što danas postaje obavezno.
  - Jezične vještine: Sve više i više domena traži više od poznavanja materinjeg jezika, pa se čini da su niskokvalificirani pojedinci izloženi riziku od položaja i isključenosti zbog jezičnih vještina, čak i za prilike za obuku.
  - Pravni okvir i nacionalne politike ne potiču osposobljavanje i kvalifikaciju niskokvalificiranih osoba. Samo program ESF-a koji trenutno podržava kvalifikacije u okviru projekata ulaganja u ljude
  - Poticanje kulture *cjeloživotnog* učenja i stvaranje poticaja za odrasle da uče

f. akteri koji pružaju oblike usavršavanja;

Čimbenici uključeni u načine usavršavanja uglavnom su:

1. Državna tijela - izdaju potreban zakonski okvir i olakšavaju proces stručnog osposobljavanja pružanjem javno-privatnih usluga i objekata u sklopu programa obrazovanja i razvoja, kao i dodjelom sredstava za obrazovne projekte.
  - a. Ministarstva: Ministarstvo rada i socijalne pravde, Ministarstvo obrazovanja, Ministarstvo europskih investicija i projekata, Ministarstvo poljoprivrede, Ministarstvo kulture, Ministarstvo gospodarstva, Ministarstvo financija
  - b. Nacionalno tijelo za zapošljavanje
  - c. Županijske agencije za zapošljavanje
  - d. Općine
  - e. Nacionalno tijelo za kvalifikacije (ANK)
2. Obrazovne institucije
3. VET/pružatelji usluga osposobljavanja
4. Validacija neformalnih i informalnih (VNFIL) centara
5. Nevladine organizacije i pružatelji usluga učenja i obrazovanja odraslih - neformalno obrazovanje
6. Pružatelji usluga učenja i obrazovanja odraslih – formalno obrazovanje
7. Trgovačke komore
8. crkve
9. Sindikati/ socijalni partneri
10. Poslodavci

11. Knjižnica
12. Sveučilišta
13. Poduzeća i udruge poslodavaca

Suradnja dionika u oblicima usavršavanja (UP-u): uspješni mehanizmi suradnje, nedostajući dionici i nedostaci u suradnji

a. Uspješni mehanizmi suradnje

Pokrenuto je nekoliko mehanizama uspješne suradnje, koje možemo spomenuti:

Nacionalna razina

- **Suradnja u programu druge prilike: u cijeloj Rumunjskoj ovaj se program provodi kao Partnerstvo za obrazovanje - škola i zajednica**

Glavni uključeni dionici su: škole, županijski školski inspektorati, lokalna uprava, nevladine organizacije, posrednici, treneri, savjetnici, masovni mediji, poslodavci, pružatelji usluga osposobljavanja.

Suradnja škole i zajednice u promicanju programa „*Druga prilika*“ rezultirala je širenjem broja razreda iz osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja u ugroženim zajednicama i zajednicama koje su geografski segregirane. Provodile su se kampanje promocije i informiranja u različitim oblicima (uređenje informativnih prostora u školama i gradskim vijećnicama, sastanci, s mladima i odraslima koji nisu završili obvezno školovanje, razmjena iskustava, predstavljanje primjera dobre prakse, TV emisije, informiranje u tisku i sl.) kroz podršku koju su pružali predstavnici lokalnih vlasti, nevladinih organizacija, školski i zdravstveni posrednici, savjetnici i sl. u promociji i informiranju o pogodnostima koje program nudi.

Uključivanje odgovornih čimbenika iz škola i zajednica u popularizaciju, informacije o prednostima Programa „*Druga prilika*“ dovele su do povećanja broja zahtjeva za pregledom završetka obveznog obrazovanja, povećanja dostupnosti nastavnog osoblja u podršci programu i uključivanja u određene aktivnosti, na manifestaciji povećanog interesa učenika.

Regionalna razina:

- **Suradnja u programima pismenosti i računanja: Županijske agencije za zapošljavanje, škole, općine, pružatelji usluga osposobljavanja, nevladine organizacije.**

Agencije za zapošljavanje organiziraju programe pismenosti i računanja za odrasle koji nisu završili osnovno obrazovanje. Mnoge županijske agencije organiziraju ove tečajeve za korisnike minimalnog zajamčenog dohotka jer su većina ljudi koji nažalost ne znaju pisati, čitati i računati, pa im se nudi prilika da uđu na tržište rada tako što će postati pismeni. Nakon što nauče pisati, čitati i računati, moći će pohađati kvalifikacijski tečaj. Tečajevi se održavaju u dvoranama pojedinih obrazovnih ustanova, uz kvalificirano osoblje Zavoda za zapošljavanje.

Kao rezultat toga, tečajevi strukovnog osposobljavanja predstavljaju alternativu putem koje nezaposleni mogu imati dodatnu priliku za zapošljavanje.

Zavod za zapošljavanje namjerava kvalificirati radnu snagu potrebnu objektima podređenim gradskim vijećnicama, na primjer čuvarima zelenih površina i asfalterima. U tom smislu,

potpisani su protokoli o suradnji s općinama, tako da se unutar tih struktura provodi praktična obuka i teorijska obuka u nastavi koju provode gradske vijećnice.

Također, osobe prijavljene agencijama za zapošljavanje mogu besplatno imati koristi od usluga procjene i certificiranja profesionalnih vještina stečenih neformalnim i neformalnim učenjem, čije se financiranje osigurava iz proračuna osiguranja za slučaj nezaposlenosti.

Lokalna razina

- **Suradnje u različitim projektima, uz europsko financiranje, za različite ciljne skupine:**

Primjerice, predstavnici dionika uključenih u fokus grupu u Suceavi istaknuli su neke projekte u regiji u kojima je uspostavljena vrlo dobra suradnja:

- Ljudi iz ruralnih područja: - bliska suradnja nevladinih organizacija s Uredom za rad na profiliranju i registraciji svih ljudi s niskim kvalifikacijama koje identificiramo u ruralnim područjima. Organiziramo sajmove zapošljavanja zajedno, susrećemo se s poslodavcima i stvaramo sadržaje za one koje je teško zaposliti.
- Osobe s invaliditetom i posebnim potrebama - bliska suradnja nevladinih organizacija s posebnim školama iz regije jer nemaju mnogo mogućnosti za podršku kvalifikacijama mladih s invaliditetom i posebnim potrebama te nastojimo upotpuniti ponudu mogućnostima osposobljavanja koje nude pružatelji usluga osposobljavanja i zadržati zajedno mlade u školi.

b. Nedostaju dionici, nedostaci u suradnji i izazovi

Postoje neki nedostaci koji su utvrđeni u našim fokus grupama, intervjuima i analizama:

- Zajedničko razumijevanje koncepta oblika usavršavanja i niskokvalificiranih odraslih osoba
- Koraci oblika usavršavanja prema Preporuci o oblicima usavršavanja koju je u prosincu 2016. donijelo Vijeće Europske unije
- Izazovi u provedbi UP-a
- Strategija za akcijski plan na temelju analize potreba
- Jednaka politika i programi raspodijeljeni među regijama

- Fleksibilnost u organizaciji osposobljavanja na radnom mjestu ili modela naukovanja, najzainteresiranijih za ranjive niskokvalificirane skupine jer donosi i osposobljavanje, certifikaciju i prihode
- Nedostatak odgovornosti raspoređenih među državnim uredima s velikim jazom u komunikaciji i suradnji
- Pravni okvir i nacionalne politike ne potiču osposobljavanje i kvalifikaciju niskokvalificiranih osoba. Samo program ESF-a koji trenutno podržava kvalifikacije u okviru projekata ulaganja u ljude
- Specifični problemi u suradnji, ovisno o dostupnosti lokalnih vlasti, često temeljeni na osobnim odnosima, nezainteresiranosti lokalnih vlasti
- Mentalitet – suradnja na temelju interesa

- Nepoznavanje zakonskih obveza

c. Prijedlozi za poboljšanje izazova i nedostataka

- Kampanje informiranja i podizanja svijesti među niskokvalificiranim osobama, u različitim oblicima i na različitim razinama, uzimajući u obzir složenost ciljne skupine
- Svijest o potrebi i objašnjenje prednosti posjedovanja kompetencije, kvalifikacije
- Preseljenje vještina na razini profila
- Potpora obiteljima u nepovoljnom položaju
- Posrednici i savjetnici za ovu ciljnu skupinu
- Kontakt osoba u svakoj javnoj ustanovi za usmjeravanje obitelji iz dijaspore
- Ažurirane baze podataka s ovom ciljnom skupinom i povratne informacije od tih ljudi u vezi s obukom/prekvalifikacijom, programima opismenjavanja

Za više informacija pogledajte **tablicu mapiranja dionika** [ovdje](#).

Ostala relevantna iskustva aktivacije/suradnje dionika

Željeli bismo predstaviti jedan primjer projekta Euro Adult Education Association financiranog iz Europskog socijalnog fonda, gdje je suradnja između različitih partnera funkcionirala vrlo dobro i gdje smo proveli sva 3 koraka iz Oblika usavršavanja (Upskilling Pathways).

„RURALNE SNAGE - OBUKA, certifikacija, više šansi za zaposlenje!“ je projekt sufinanciran iz ESF-a, Sektorski operativni program Razvoj ljudskih potencijala 2007. - 2013., Prioritetna os 5 „*Promicanje aktivnih mjera zapošljavanja*“, Glavno područje intervencije 5.2 „*Promicanje dugoročne održivosti ruralnih područja u smislu razvoja ljudskih potencijala iz zapošljavanja*“ - POSDRU/135/5.2/S/128962.

Projekt je trajao 18 mjeseci s **općim ciljem**: Osiguravanje povećanih mogućnosti za 940 tražitelja zaposlenja kroz informativne aktivnosti i karijerno savjetovanje.

Projektno partnerstvo: S.C.MPA S.R.L. - Sibiu – koordinator; ASOCIAȚIA EURO OBRAZOVANJE ODRASLIH – București; Asociația Dezvoltarea Capitalului Uman - Alba Iulia; Asociația INCEPTUS ROMANIA - Cluj Napoca; BPI S.R.L. ITALIA - Milano, Italija.

Ciljnu skupinu činilo je 940 osoba iz ruralnih područja (50% žena): 370 osoba koje traže posao, 370 neaktivnih osoba i 200 osoba u samoopskrbenj poljoprivredi.

Specifični ciljevi/rezultati

Razvoj vještina traženja posla za 940 osoba kroz **informacijske aktivnosti i stručne savjete**

- Pružanje informacija o tržištu rada na lokalnoj i nacionalnoj razini,
- Vrednovanje i samoprocjena osobnosti u cilju usmjeravanja karijere,
- Razvijanje vještina i samopouzdanja tražitelja posla,
- Osposobljavanje za metode i tehnike traženja posla,

Razvoj **stručnih vještina** za 752 osobe:

- organiziranjem programa stručnog usavršavanja (ZOP) iz područja: poduzetništva, stranih jezika i informatike – 352 osobe
- ocjenjivanjem i **certificiranjem vještina stečenih u neformalnom i informalnom učenju** – 400 osoba

Integracija 160 osoba na tržište rada, od čega:

- 140 korisnika usluga posredovanja pri zapošljavanju
- 20 korisnika savjetodavnih aktivnosti i pomoći za pokretanje poslovanja

Povećanje razine informiranosti ciljne skupine kroz informativne kampanje o mogućnostima obrazovanja i osposobljavanja, tržištu rada na regionalnoj, državnoj i razini Europske unije, profesionalnoj, sektorskoj i geografskoj mobilnosti.

Organizacija i provedba stručne prakse u ITALIJI za 40 sudionika

Kvalitativne informacije o procesu analize

Proces analize puteva usavršavanja sastojao se od:

- Analiza postojećih dokumenata na terenu,
- Analiza odgovora dionika na upitnike razvijene u projektu,
- Razgovori s predstavnicima dionika,
- Organiziranje tri fokus grupe,
- Sudjelovanje na Sajmu zapošljavanja u organizaciji Zavoda za zapošljavanje IIfoV gdje smo imali razgovore s nezaposlenim osobama s niskim kvalifikacijama i poslodavcima.

Je li proces analize poboljšao/promijenio predanost i doprinos dionika?

Proces analize donio je pojašnjenje koncepta oblika usavršavanja za niskokvalificirane pojedince jer smo utvrdili da neki od dionika nisu imali isto razumijevanje ovog koncepta, kao i pojma niskokvalificirane odrasle osobe. Bila je potrebna pojašnjena rasprava o tim konceptima i postizanje konsenzusa.

Uključeni su različiti dionici koji imaju atribucije u određenom području i s određenom ciljnom skupinom (na primjer Zavod za zapošljavanje - nezaposleni) ili drugi dionici koji se bave nekoliko kategorijama osoba s niskim kvalifikacijama (na primjer nevladine organizacije kroz europske projekte).

Vjerujemo da će se poboljšanje predanosti sudionika i njihovog doprinosa postići tijekom projekta, na sastancima razvojne grupe, ali prvi korak napravljen je kroz rasprave i konsenzus u vezi s putevima usavršavanja za niskokvalificirane odrasle osobe.

Kako ocjenjujete njihovu razinu sudjelovanja u procesu analize?

U početku smo se obratili nekoliko regija u Rumunjskoj, neke su bile vrlo zainteresirane za sudjelovanje u ovom projektu, druge manje. Odlučili smo napraviti analizu na razini tri regije u Rumunjskoj, a to su sjeveroistok (Suceava), jugozapadna Oltenia (Ramnicu Valcea) i središnja regija (Brasov), a tri fokusne skupine organizirane su u Suceavi, Ramnicu Valcea i Brasovu.

Što se tiče razine sudjelovanja dionika u fokus grupi u Suceavi, bilo je posebno da su predstavnici više od 15 institucija uključenih u rad s ciljnom skupinom sudjelovali i žele biti dio sljedeće faze projekta, odnosno razvojne skupine.

Lokalna televizija bila je zainteresirana i provela je intervju, a neke institucije sudionice objavile su informacije o događaju na svojim stranicama na društvenim mrežama.

U ostalim regijama interes je bio manji, pa će razvojna grupa biti osnovana u Suceavi uz sudjelovanje dionika iz druge 2 regije.

Kako je analiza utjecala na vaše organizacije i odnose s dionicima?

Tri fokus grupe organizirane su u 3 regije kroz uključivanje naših partnera, a to su Udruga instituta Bucovina u Suceavi, Gospodarska i industrijska komora u Brašovu i Udruga za dualno učenje u Ramnicu Valcea.

Analiza provedena u projektu pridonijela je konsolidaciji suradnje s našim starim partnerima, ali i razvoju novih odnosa s drugim dionicima iz odgovarajućih regija.

Kako je analiza utjecala na odnose među dionicima

Sudjelovanje tolikog broja dionika na ovom događaju još jednom je istaknulo trenutnu situaciju, ali posebno izazove s kojima se svaki dionik suočava i koje ideje pronaći rješenja za njihovo rješavanje.

Možemo reći da su se neki od dionika već susreli na drugim projektima/sastancima, ali trenutna fokus grupa okupila je različite vrste dionika uključenih u UP za niskokvalificirane odrasle osobe.

Što je dobro funkcioniralo

Fokusna skupina organizirana u Suceavi (Sjeveroistočna regija) bila je veliki uspjeh. Sudjelovali su predstavnici najvažnijih dionika u regiji, koje su predstavljali donositelji odluka, kao što su zamjenik gradonačelnika, zamjenik ravnatelja Agencije za zapošljavanje, školski inspektori itd. Sudionici su bili vrlo aktivni i predani te zainteresirani za poboljšanje položaja odraslih osoba s niskim razinama kvalifikacija i suradnju na tome. Većina njih želi nastaviti suradnju u projektu, čak i biti dio razvojne grupe.

Što nije dobro funkcioniralo?

Fokus grupe bile su organizirane i u drugim regijama, ali je sudjelovanje bilo manje.

Naučene lekcije (ako postoje)

Važno je okupiti donositelje odluka na raspravu i savjetovanje jer oni mogu utjecati na proces promjene i poboljšanja načina usavršavanja niskokvalificiranih odraslih osoba, a također mogu nastaviti uključivanje u našu razvojnu skupinu.

Dobre prakse:

Napomena: „Dobre prakse” definiraju se, u ovom kontekstu, kao strategije, pristupi i/ili aktivnosti koje su se kroz istraživanje i/ili evaluaciju pokazale učinkovitima, učinkovitima, održivima i/ili prenosivima te koje pouzdano dovode do željenog rezultata u podržavanju identifikacije, angažmana, predanosti dionika, kao i suradnje među njima, s posebnim osvrtom na inicijativu UP. Dobre prakse mogu biti lokalne, regionalne, nacionalne ili međunarodne.

Unaprjeđivanje vještina odraslih osoba 45+ s migrantskom pozadinom program je ERASMUS+, a provedbena organizacija u Rumunjskoj je Rumunjski institut za obrazovanje odraslih. Projekt je osmišljen za osposobljavanje facilitatora i pružanje usluga pružateljima obrazovnih usluga koji se usredotočuju na usavršavanje odraslih migranata srednjih godina svih spolova kako bi mogli napredovati u modernoj radnoj snazi. Projekt prepoznaje da odrasle osobe migranti u dobi od 45 i više godina čine ranjivu populaciju. Suočavaju se s poteškoćama (ponovne)integracije na tržište rada zbog (dugoročne) nezaposlenosti, smanjenja vještina i jaza u kompetencijama.

U projektu su navedeni sljedeći ciljevi:

- Osmisliti namjenske programe za osposobljavanje osoblja koje radi s odraslima starijima od 45 godina, koje je u sklopu projekta testiralo 18 nastavnika.
- Osigurati prilagođene, holističke usluge za odrasle osobe starije od 45 godina iz migrantskog podrijetla kako bi mogli pristupiti tržištu rada i aktivno sudjelovati u svojoj zajednici. To uključuje stvaranje kombinacije usluga validacije i ponuda obuke (za usavršavanje), zajedno sa smjernicama o poduzetničkim inicijativama i kako pronaći posao.
- Razviti dvosmjernu strategiju učenja: digitalne vještine i meke vještine koje se mogu prilagoditi različitim kontekstima i ciljnim skupinama.

Više informacija na web stranici: <https://upskilling.ilabour.eu/>

WISE za digitalno usavršavanje program je ERASMUS+, a provedbena organizacija u Rumunjskoj su Radionice bez granica.

Projekt ima sljedeće ciljeve:

- Razvoj, testiranje i provedba inovativnih digitalnih materijala za učenje koji će se koristiti za usavršavanje radnika u nepovoljnom položaju koji sudjeluju u osposobljavanju na radnom mjestu u socijalnim poduzećima za radnu integraciju – pismenost/računanje i osnovne digitalne vještine
- Razvoj, testiranje, provedba i širenje skupa alata i inovativnih digitalnih materijala za učenje kako bi se bolje pripremili treneri za posao u socijalnim poduzećima za radnu integraciju kao stručnjaci opremljenima za promicanje i postizanje jednakosti, raznolikosti i izazova uključivanja u okruženju učenja temeljenog na radu – alati za procjenu vještina, osmišljavanje integracijskih putova za radnike u nepovoljnom položaju te životno i poslovno treniranje

- Jačanje suradnje, umrežavanja i razmjene praksi između organizacija uključenih u osposobljavanje na radnom mjestu za odrasle s niskim kvalifikacijama u zemljama sudionicama. Razvit će se zajednički skup osnovnih materijala za osposobljavanje u području digitalnog znanja za odrasle s niskim kvalifikacijama kako bi se uključile i nove tehnologije koje se pojavljuju na tržištu rada.

Također, kao rezultat projekta, 70 društvenih poduzeća za radnu integraciju i druge strane zainteresirane za podršku i razvoj socijalne integracije rada, kao što su agencije za rad koje će prisustvovati događaju množenja, dobit će rezultate projekta na ove teme. 20 trenera/ osoblja koji obavljaju aktivnosti coachinga na radnom mjestu poboljšat će svoja znanja i vještine. Osim toga, 10 voditelja društvenih poduzeća za radnu integraciju i budućih trenera poboljšat će svoja znanja i vještine o osmišljavanju i provedbi učinkovitih programa radne integracije za niskokvalificirane odrasle osobe, utvrđivanju socijalnih pokazatelja i socijalnom izvješćivanju u socijalnom poduzeću za radnu integraciju nakon kratkoročnih zajedničkih događaja osposobljavanja osoblja.

Više informacija na web stranici: <https://riseromania.ro/en/wise-for-digital-upskilling>

PROJEKT SEPAL

Voditelj projekta bila je Udruga instituta Bucovina i blisko je surađivala s Uredom za rad Suceava na podršci mladim NEET-OVIMA za pristup obuci i praktičnim fazama učenja u okviru projekta SEPAL.

Projekt SEPAL financiraju Island, Lihtenštajn i Norveška putem bespovratnih sredstava EGP-a i Norveške za zapošljavanje mladih. SEPAL se provodi u 5 europskih zemalja u partnerstvu s: Institutom Bucovina u Rumunjskoj, Fundacio Privada Pere Closa u Španjolskoj, sa ZISPB-om u Litvi, s KoiSPE dijadromima u Grčkoj i s KOMES-om u Poljskoj.

Projekt SEPAL ima za cilj osnažiti mlade pojedince pružanjem usluga podrške za zapošljavanje i praktične faze naukovanja za 600 NEET-ovaca u dobi od 18 do 29 godina koji dolaze iz ranjivih skupina: mladih s invaliditetom, Roma, migranata, niskokvalificiranih osoba i osoba koje su napustile školovanje.

Suradnja s Uredom za rad Suceava započela je u studenom 2018. godine kada je Institut Bucovina kroz projekt SEPAL ponudio praktične faze naukovanja mladima NEET-ova. Potpisali smo sporazum o suradnji kako bismo podržali registraciju mladih NEET-ova iz ruralnih područja, profilirajući ih u skladu s lokalnim zakonodavstvom, nudeći savjetovanje i orijentaciju od strane WISE usluga Instituta Bucovina (usluge društvenog poduzeća za radnu integraciju koje smo akreditirani) i podršku ureda za rad na organizaciji posredovanja za cijenu posla s poslodavcima i tvrtkama koje su voljne ugoditi praktičnu fazu učenja za mlade.

Razvili smo LSC pristup (Lokalni odbor dionika) s koordinacijom Ureda za rad i temeljio se na stalnim sastancima i akcijama kako bismo podržali zapošljavanje mladih NEET-ova u našoj regiji Suceava.

Projekt je razvio platformu za registraciju NEET-ova, dijagnoze i vršnjačku komunikaciju, a popis dostupnih radnih mjesta koji je pružio Ured za rad LSC Suceava trajno je ažuriran.

Stručnjaci iz Ureda za rad Suceava (Suceava labor office) bili su uključeni u razvoj usluga podrške za zapošljavanje NEET-ova u bliskoj suradnji sa stručnjacima Bucovina WISE, u pilot fazi SEPAL Knjige Invoacija i Knjige pripravnštva, imali smo delegate za faze međunarodne razmjene, a SLO je sudjelovao na međunarodnim treninzima.

Veliki rezultati ove suradnje pokazali su da moramo surađivati i dovršiti naše usluge podrške na podršci mladima za zapošljavanje, ako nevladin sektor ima veći pristup sredstvima za inovacije, ured rada ima ulogu validacije novog pristupa, a iskustvo sudjelovanja u svim fazama provedbe projekta donosi značajnu priliku za obuku, specijalizaciju i razmjenu s najboljim praksama diljem Europe.

Više detalja: www.bucovinainstitute.org , info@bucovinainstitute.org;

Prioriteti za savjetovanja

Razvojna skupina bit će sastavljena od predstavnika različitih dionika iz dviju regija u Rumunjskoj (sjeveroistočna i jugozapadna Oltenia) i redovito će se sastajati. Kategorija dionika: javne vlasti, pružatelji usluga učenja i obrazovanja odraslih – formalni i neformalni, pružatelji strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, nevladine organizacije, službe za zapošljavanje, poslodavci, sindikati, socijalne službe, sveučilišta, srednje škole, knjižnice i centri za obrazovanje odraslih.

Sastanci razvojne skupine bit će organizirani što je više moguće uživo kako bi rasprava bila interaktivnija i konstruktivnija.

Prioriteti za razvojnu grupu, na temelju sastanaka fokus grupa i stolnog istraživanja su sljedeći:

- Pojašnjenje koncepta oblika usavršavanja i zajedničko razumijevanje Preporuke o putevima usavršavanja usvojene u prosincu 2016. godine od strane Vijeća Europske unije;
- Identifikacija ciljne skupine koju projekt odnosi na niskokvalificirane osobe;
- Širenje dobrih praksi koje članovi razvojne grupe imaju i naučenih lekcija;
- Ograničenja kompetencija dionika i odgovornosti između dionika;
- Poboljšati mehanizam praćenja niskokvalificiranih osoba i pronaći rješenja koja će se bolje voditi potrebama tržišta rada u pogledu njihovih vještina;
- Uključivanje tvrtki u proces učenja i evaluacije za niskokvalificirane osobe i motivaciju tvrtki;
- Rasprava o tome kako poboljšati fleksibilne načine učenja, ali i informiranje i procjenu vještina za ciljnu skupinu
- Rasprava i pronalaženje rješenja za poboljšanje struktura suradnje između dionika;
- Kontinuirana izgradnja kapaciteta za trenere koji su uključeni u ciljnu skupinu za usavršavanje;
- Širenje i iskorištavanje iskustava drugih europskih partnera u vezi s oblicima usavršavanja.

Skupina za razvoj imat će najmanje 4 sastanka za analizu, raspravu i savjetovanje o sljedećim zadacima:

Na prvom sastanku razvojne skupine fokusirat ćemo se na sljedeće:

- Detaljan prikaz projekta i pojašnjenje koncepta oblika usavršavanja;
- Zajedničko razumijevanje Preporuke o načinima usavršavanja koju je u prosincu 2016. usvojilo Vijeće Europske unije;
- Identifikacija ciljne skupine koju projekt odnosi na niskokvalificirane osobe;
- Analiza potreba ciljne skupine za obukom i mogućnosti uključivanja u život zajednice;

- Širenje dobrih praksi koje članovi razvojne grupe imaju i naučenih lekcija te uspostavljanje online grupe za raspravu.

Drugi sastanak bit će brainstorming sa svim članovima razvojne skupine na sljedeće teme:

- Ograničenja kompetencija dionika i ciljnih skupina kojima se obraćaju;
- Postaviti odgovornosti i poboljšati upravljanje područjem u smislu preklapanja, odgovornosti između dionika,
- Poboljšati mehanizam praćenja niskokvalificiranih osoba i pronaći rješenja koja će se bolje voditi potrebama tržišta rada u pogledu njihovih vještina;
- Rasprave i konzultacije o stavu ciljne skupine u vezi s poticajima.

Na trećem sastanku, počevši od identifikacije OT-a i razgraničenja granica nadležnosti, utvrdit ćemo ulogu, atribucije svakog od njih i buduće akcije. Razgovarat će se o sljedećim temama:

- Stvarna situacija i nedostaci u Oblicima usavršavanja (UP-u);
- Mehanizam suradnje između dionika;
- Kako možemo poboljšati procjenu vještina i prilagođene ponude učenja za ciljnu skupinu;
- Validacija i priznavanje neformalnog i informalnog učenja, ali i priznavanje učenja druge prilike;
- Uključivanje tvrtki u proces učenja i evaluacije za niskokvalificirane osobe i motivaciju tvrtki;
- Identifikacija mogućih struktura suradnje.

Na četvrtom sastanku usredotočujemo se na poboljšanje stvarnog stanja:

- Rasprava o tome kako poboljšati fleksibilne načine učenja, ali i doseg i prelazak s neformalnog na formalno
- Rasprava i pronalaženje rješenja za poboljšanje struktura suradnje između dionika;
- Kontinuirana izgradnja kapaciteta za trenere koji su uključeni u ciljnu skupinu za usavršavanje;
- Širenje i iskorištavanje iskustava drugih europskih partnera u vezi s oblicima usavršavanja.

Literatura

Parlamentul României, *Legea educației naționale nr. 1/2011*, Bukarest